

Stále kolem stovky



Nedá mi to, vážení a milí čtenáři – budu se i tentokrát v našem seriálu o dějinách a vývoji křesťanské bohoslužby držet přelomu prvního a druhého křesťanského století, tedy doby kolem roku 100. Tehdy

totiž vznikla řada zásadních spisů, které odrážejí situaci ve slavení liturgie církve. Dnes si s dovolením představíme další dva.

Autorem prvního z nich je římský biskup – papež – jménem Klement, toho jména první. Podle starého podání byl třetím nástupcem apoštola Petra na římském stolci a některé z jeho zpodobnění s oním Klementem, o němž psal sv. Pavel do Filip (Flp 4, 3).

Tento Klement poslal obsáhlý dopis korintským křesťanům; s největší pravděpodobností se tak stalo kolem roku 96. A nejstarší zprávy dosvědčují, že Klementův list měli v Korintě ve veliké úctě a dokonce jej předčítali veřejně při bohoslužbách – podobně jako listy samotných apoštolů. V tomto listu najdeme něco velmi podobného našim přímlovům. V závěru se totiž sv. Klement obrací v modlitbě k Bohu těmito slovy:

„Prosíme tě, Pane, buď naší pomocí a útočištěm. Zachraň ty z nás, kdo jsou souzeni. Buď milosrdný k ponížným, pozdvihni padlé, ukaž se těm, kdo jsou v nouzi. Uzdrav nemocné. Navrať na správnou cestu ty z tvého lidu, kdo bloudí. Nasýt hladové, vysvobod' naše vězněné, pozdvihni slabé, posiluj ty, kdo jsou smutní v srdci. Ať všechny národy poznají, že ty jediný jsi Bůh, že Ježíš Kristus je tvůj Syn a my že jsme tvůj lid a stádo, které ty paseš.“

Skutečně to vypadá jako naše prosby Božího lidu, které zařazujeme na závěr bohoslužby slova, vidíte! Myslím, že bychom je docela klidně mohli využívat i dnes při slavení mše svaté.

AC DO DRUHÉ DÍLO?

Hned si je představíme. Na rozdíl od Klementova listu nevzniklo v Římě, ale dost pravděpodobně někde na Blízkém východě, snad na dosah od Svaté země. Autora v tomto případě neznáme, dobu vzniku také určujeme pouze přibližně, a to někdy po roce 100.

Tento spis je znám pod řeckým označením Didaché neboli Učení. Celým názvem by byl Učení Páně skrze dvanáct apoštolů pohanům, což se někdy zkracuje jako Učení dvanácti apoštolů. Jeho autory ovšem apoštolové nejsou. Dílo nicméně velmi věrně a čtivě odráží život církve v první generaci po apoštolech.

Nás by z něj měla zaujmout 14. kapitola, která vlastně píše o nedělní mši svaté. Říká totiž: „V neděli (v Den Páně) se shromažďujte v Pánu, lámejte chleba a vzdávejte díky (doslova: konejte eucharistii). Vyznávejte se ze svých hříchů, aby vaše oběť byla čistá.“

A dovolte mi citovat, co píše náš spis o eucharistii – je to kapitola 9–10:

„Při eucharistii takto děkujte – nejprve za kalich: Děkujeme ti, Otče náš, za svatou vinnou révu Davida, tvého služebníka; tobě sláva navěky. A za chléb: Děkujeme ti, Otče náš, za život a poznání, které jsi nám dal poznat skrze svého Syna Ježíše. Tobě sláva navěky. Jako byly tyto úlomky chleba rozptýleny po horách a po divočině a shromážděny v jedno, tak shromáždí svou církev ze všech světových stran do svého království. Neboť tvá je sláva a moc skrze Ježíše navěky.“

Didaché také uvádí dikuvzdání po nasycení, neboli řečeno dnešními slovy, modlitbu po přijímání: „Děkujeme ti, Otče svatý, za tvé svaté jméno, jemuž jsi dal přebývat v našich srdcích. A také za poznání, víru a nesmrtelnost, jež jsi nám dal skrze svého syna Ježíše. Tobě buď sláva navěky.“ Modlitba je obsáhlejší, citujeme jen její část. A zajímavá je poznámka o spontánním děkování: „Proroky nechte děkovat, jak chtějí.“ Zde je zřejmě řeč o křesťanech zvláštním způsobem obdarovaných Svatým Duchem.

Tento spis přináší mnohé praktické pokyny – najdeme zde například zmínku o staré postní praxi, totiž o středě a pátku coby postních dnech. Pozoruhodná je i výzva pro udělovatele křtu, který se měl spolu s příjemcem křtu postit dva dny předem – odtud zřejmě pochází půst velikopáteční, neboť velikonoční vigilie je hlavní křesťanů čas.

O křtu samotném Didaché píše: „Pokřtíte ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Nemáš-li živou vodu, pokřti v jině. Nejde-li to ve studené, tak v teplé. A nemáš-li ani jednu, polej třikrát hlavu vodou ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ Je vidět, že již v prvních staletích si církev dovedla prakticky poradit v obtížných situacích.

Spis Didaché také vyzývá k modlitbě Otče náš; a připouje k ní vyznání: „Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.“ To přece známe i dnes ze mše svaté, že? Teď už tedy víme, kde se to vzalo. A rozhodně není špatné umět Bohu vzdát chválu – když ne spontánně, alespoň takto.

K Boží oslavě srdečně zve otec Zdeněk Dršťka

V. Pochod smrti Nejsilnější zbraň

Píše Zbyněk Pavienský
Kreslí Czina

Prosinec 1950. Vojáci, kteří byli zajati po prohrané bitvě u Unsanu, jsou nyní hnáni daleko od bojové linie až k čínským hranicím. Mnoho z nich tuto cestu nepřežije. Otec Emil Kapoun pomáhá četaři Millerovi, kterého zachránil před jistou smrtí.



Foto: Antoine - Adobe stock, fotomaximum

Pokračování příště